

Prevence bezdomovectví

Jan Snopek, MPSV / Platforma pro sociální bydlení



Spolufinancováno
Evropskou unií



 Platforma
pro sociální bydlení

Obsah prezentace:

A. Prevence bezdomovectví: definice, typologie, zahraniční praxe

B. Prevence bezdomovectví v ČR: koncepční ukotvení, výzkum a praxe



Spolufinancováno
Evropskou unií



 Platforma
pro sociální bydlení

A. Prevence bezdomovectví: definice, typologie, zahraníční praxe

1. Změna paradigmatu

- Posledních cca 20 let – stále více řeč o **změně paradigmatu**:
 - V odborných kruzích shoda o potřebě odklonu **od managementu bezdomovectví** (tj. zmírňování dopadů formou krizových opatření – nocleháren, denních center, azylových domů, výdejen jídla apod.) **k jeho prevenci a ukončování** (prostřednictvím zabydlování – poskytování standardního bydlení v kombinaci s flexibilní podporou).
 - **Prevence** se postupně stala **základním stavebním kamenem národních strategií mnoha států EU, Spojeného království** (resp. jednotlivých jeho částí, zejména Walesu, Anglie a Skotska), **stejně jako v některých zemích mimo EU** (Austrálii a Spojených státech).
 - Přesto v mnoha státech a městech dosud **většina finančních zdrojů stále jde do krizových opatření** (příklad Prahy, kde 90 % ze 412 milionů Kč šlo na krizová opatření a jen 2 % na prevenci a 8 % na zabydlování [Bírová, Trlifajová a kol. 2022]).

1. Změna paradigmatu

STRATEGIES FOR ENDING HOMELESSNESS

CAN WE MOVE FROM THIS...



...TO THIS!



1. Změna paradigmatu

- Často se říká, že „**prevence je efektivnější a levnější než následné řešení vzniklých problémů**“ (MPSV 2015). **X** Tak jednoduché to není. **Jde o to, jak konkrétně je prevence pojata!** Snahy o předcházení bezdomovectví jsou poznamenány **konceptuálními a metodologickými problémy** (Shinn a kol. 2001).
- Preventivní opatření **často založeny na chybných premisách**. To, že většina těch, na které se zaměřuje preventivní intervence, nepříjde o bydlení, ještě neznamená, že intervence byla efektivní (jak by se mohlo z laické perspektivy zdát). Není totiž jisté, že by většina těch, co si bydlení udržela, o své bydlení přišla (popř. že by vzápětí nenalezla jiné), kdyby jí nebyla poskytnuta preventivní intervence. → Je možné, že je vynakládána nemalá část kapacit na intervence zaměřující se na ty, kteří to nepotřebují (prostě proto, že preventivní programy nejsou dost dobře schopné predikovat, kdo o bydlení s největší pravděpodobností přijde).
- **Potřeba rigorózního vyhodnocování dopadů a nákladovosti intervencí** a zavádění evidence-based přístupů. U preventivních opatření (na rozdíl od Housing First) zatím poměrně slabá základna evidence, většina evidence navíc z USA, z EU minimum.

2. Co se rozumí prevencí bezdomovectví?

- Neexistuje jednotná mezinárodní definice a typologie prevence.
- „Klasická“ / nejužívanější, tříúrovňová typologie rozlišující **primární, sekundární, terciární prevenci** (inspirace veřejným zdravím a kriminologií).
- Chápání **typologie převládající donedávna v EU** (Busch-Geertsema a Fitzpatrick 2008):
 - **Primární prevence** – aktivity, které snižují riziko bezdomovectví u obecné populace nebo u velké části populace. Na této úrovni prevence je nejdůležitější **obecná politika bydlení** (nabídka, dostupnost a cenová dostupnost) a **celková "sociální politika"** (např. dostupnost sociálních dávek, ochrana zaměstnanosti atd.).

2. Co se rozumí prevencí bezdomovectví?

- **Sekundární prevence** – intervence zaměřené na osoby s vysokým potenciálním rizikem bezdomovectví **vzhledem k jejich charakteristikám** (např. osoby v ústavní péči) nebo **v krizových situacích**, které mohou v blízké budoucnosti vést k bezdomovectví (např. vystěhování nebo rozpad vztahu).
- **Terciární prevence** – opatření zaměřená na **osoby, které již byly bezdomovectvím postiženy**. Na základě analogie s medicínou a kriminologií by sem bylo smysluplné zařadit opatření ke "snižování škod", jako je **rychlé znovubydlení (Rapid Re-housing)**, aby bylo bezdomovectví ukončeno co nejrychleji. (...) Preventivní důraz na této úrovni je častěji zaměřen na minimalizaci "opakovaného bezdomovectví", tj. na zamezení výskytu zcela nových epizod bezdomovectví.

2. Co se rozumí prevencí bezdomovectví?

Kritika převládajícího trojúrovňového pojetí prevence:

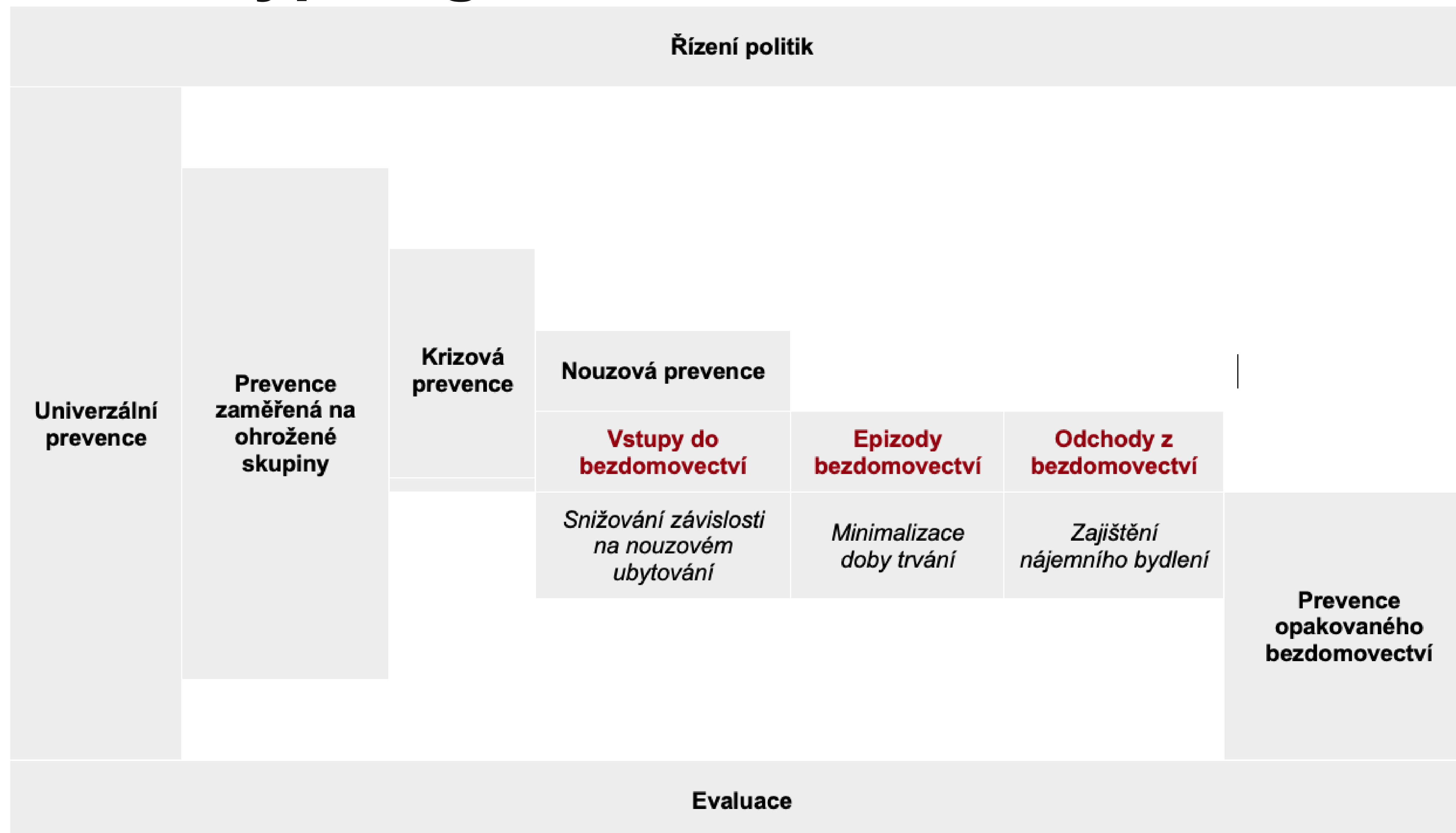
- **Nejednotnost v tom, na jaké cílové skupiny se jednotlivé typy mají zaměřovat, a jaké nástroje/opatření do nich řadit.**
 - Rozdíl v US vs. EU pojetí jednotlivých úrovní prevence: EU – cílem předejít jakékoliv zkušenosti bezdomovectví, USA – cílem, aby zkušenost s bezdomovectvím byla krátkodobá – jde fakticky o prevenci dlouhodobého bezdomovectví (projevuje se mj. tím, že sekundární prevence zaměřena na lidi, kteří již jsou bez domova) (Maher a Allen 2014).
- **Přílišné soustředění na sekundární a terciární oblast** → individualizace problémů na úkor strukturálních příčin (Torsell a Marston 2012).

3. Nová typologie bezdomovectví

→ Snahy o vytvoření nové, jednoznačnější a komplexnější typologie. Např. „kanadská“ typologie (Gaetz a Dej 2017).

- Nová „evropská“ **pětistupňová typologie zohledňující časové hledisko** (Fitzpatrick a kol. 2021).
- Převzata Evropskou platformou pro boj proti bezdomovectví (EPOCH) (česky viz O'Sullivan 2023 a Mackie 2023) i OECD (OECD v přípravě).

3. Nová typologie bezdomovectví



Adaptováno z Fitzpatrick a kol. (2021) a Lee a kol. (2021).

3. Nová typologie bezdomovectví

1. Univerzální prevence (*Universal Prevention*):

- Opatření pro **zajištění finančně dostupného bydlení** a **snižování míry chudoby**. → Strategie ukončování bezdomovectví musí být integrovány do bytové politiky a strategií boje proti chudobě.
- **Význam primární/univerzální prevence** potvrzuje rozdíl v rozsahu bezdomovectví v zemích se silným sociálním státem a rozsáhlým sociálním bytovým fondem (Dánsko) a v zemích se slabým sociálním státem a zanedbatelným sociálním bytovým fondem (USA).

2. Prevence zaměřená na ohrožené skupiny (*Up-Stream Prevention*)

- **Plánování odchodů z institucí** (věznice, psychiatrické nemocnice apod.):
 - Critical Time Intervention (CTI)
 - Housing First for Youth (HF4Y)

3. Nová typologie bezdomovectví

- **Screeningové nástroje**

- australský The Geelong Project /TGP/
- americký Homelessness Screening Clinical Reminder /HSCR/)

3. Krizová prevence (*Crisis Prevention*)

- Zaměření na **domácnosti bezprostředně ohrožené ztrátou bydlení.**
- Riziko ztráty bydlení v důsledku **nuceného vystěhování (evikcí)**
 - Legální povinnost soudů informovat obec/sociální odbor
 - Jednorázová/krátkodobá finanční podpora
 - Právní poradenství, zastupování, mediace

3. Nová typologie bezdomovectví

- Riziko ztráty bydlení v důsledku **rozpadu vztahu a/nebo domácího násilí** (mezi rodiči a potomky, mezi partnery)
 - Rodinná mediace
 - Vykázání násilníka z bytu.

4. Nouzová prevence (*Emergency Prevention*)

- Krizové / dočasné ubytování.

3. Nová typologie bezdomovectví

5. Prevence opakovaného bezdomovectví (*Repeat Prevention*)

- Cílem, aby se domácnosti, kterým se podařilo zajistit stabilní bydlení, neocitly v situaci, kdy jim znovu bude hrozit jeho ztráta. Klíčová je jistota nájemního vztahu.
- Housing first a další Housing-led programy (např. Rapid Re-housing).

4. Příklad Walesu

- Prevence zaměřená na ohrožené skupiny a krizová prevence **nejsou až na výjimky povinné (nařízené zákonem)** a **nejsou realizovány plošně (na území celých států)**.
- Výjimky: Wales a (nověji) Anglie – preventivní opatření systémově integrována do národních strategií ukončování bezdomovectví. **Povinnost obcí podniknout kroky k předejití bezdomovectví** u ohrožených domácností.
 - Sada víceúrovňově uspořádaných nástrojů (podobná roli KMB v Zákoně o podpoře v bydlení).
 - Povinnost shromažďovat data o domácnostech, které požádají o podporu a poskytnuté podpoře → evaluace.
- 70 % intervencí ve Walesu úspěšných (Mackie 2017)

B. Prevence bezdomovectví v ČR: koncepční ukotvení, výzkum a praxe

1. Prevence bezdomovectví v ČR

Problémy s definicí a typologií

- První – a doposud poslední – národní koncepční materiál věnovaný bezdomovectví: *Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020* (MPSV 2013) – **prevence v podstatě nedefinována.**
- **Vyprázdnění primární prevence** (namísto podpory dostupnosti bydlení a snižování chudoby definována jako „působení na atmosféru ve společnosti“ a působení na „změnu smýšlení skupin ohrožených bezdomovectvím“). (Hradecký a kol. 2012) Primární prevence chápána jako „přednášky a besedy na školách“ (MPSV 2014).
- **Odlišné chápání terciární prevence** (zaměřena na „potenciální bezdomovce a lidi, kteří již nemají vlastní byt, ale ještě nejsou „na ulici““) (tamtéž)
- **Opomíjení zahraničních zkušeností** a evidence-based policies (projevilo se např. nepochopením konceptu Housing First).

3. Od prevence bezdomovectví k prevenci ztráty bydlení

- Analýza ***Riziko ztráty bydlení a jeho prevence*** (Šimíková a kol. 2014) → ***Metodika prevence ztráty bydlení určenou obcím s rozšířenou působností*** (Šimíková a kol. 2015)
- **Zúžení oblasti zájmu** preventivních opatření **na prevenci ztráty bydlení** definovanou obdobně jako zahraniční prevenci nucených vystěhování (podmnožinu krizové prevence).
 - **Nejsou zde řešeny situace, kdy lidé přicházejí o bydlení v důsledku rozpadu vztahů** (ať již partnerských nebo mezi rodiči a dětmi) **či domácího násilí.**
 - **Neřešena situace lidí, kteří se nemají kam vrátit z institucí** (z výkonu trestu odnětí svobody, zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, sociálního ústavu, psychiatrické nemocnice aj.).

3. Od prvních pilotních projektů k systémovému nastavení? Příklady Brna a Prahy

Brno (2018 – 2021)

- projekt **Prevence ztráty bydlení ve městě Brně** financovaný z OPZ: město v partnerství s 8 MČ, vytvořeny **pozice dluhových referentů** (monitoring platby nájemného, komunikace s nájemníky v případě vzniku dluhu, v případě potřeby **spolupráce se soc. pracovníky**).
- Projekt Rapid Re-Housing:
 - zřízena **pozice správkyně plateb**, jež včas detekovala nezaplacené nájemné, v případě potřeby byly využívány **přímé platby dávek na bydlení** na účet města, resp. příspěvkové organizace města,
 - zřízen **krizový fond**, který za jasných podmínek poskytoval příspěvky na pomoc s úhradou dluhu na nájemném
- Pozice **bytové ombudsmanky**, která se mj. věnuje řešení sousedských stížností (k čemuž vypracovala jednu z prvních **metodik řešení stížností**)

3. Od prvních pilotních projektů k systémovému nastavení? Příklady Brna a Prahy

Praha (2019-22)

- centrální **kontaktní místo pro bydlení** a podpora vzniku, popř. posílení kontaktních míst na několika městských částech, jejich pracovníky nadále metodicky vede.
- **Strategie prevence a řešení zadlužování nájemců v bytech HMP.**
- každoměsíční **monitoring plateb nájemného** všech nájemců v bytech HMP.
- pozice **poradkyň pro nájemníky**, jež s nájemci řeší dluhy a sousedské stížnosti a nabízejí jim podporu (a v případě potřeby je navazují na sociální pracovníky).
- v případě potřeby zaváděny **přímé platby dávek na bydlení na účet města.**
- finance Výboru dobré vůle – Nadaci Olgy Havlové, která zřídila **Fond podpory bydlení**. Po úspěšném ověření funkčnosti fondu zřídilo město vlastní **Sociální nadační fond**, který zachoval původní účely, ty ale rozšířil o několik dalších.
- **vhodné párování žadatele o byt s konkrétním domem.** Snaží se tak předcházet problémům v soužití v domě.

3. Od prvních pilotních projektů k systémovému nastavení? Příklady Brna a Prahy

Praha (2019-22)

- výrazně navýšeny **kapacity sociálních pracovníků podporujících nájemce sociálních bytů** (hlavním smyslem podpory je prevence ztráty bydlení a návratu do situace bytové nouze).
- **kvóty na byty pro osoby opouštějící instituce** (mladé dospělé odcházející z dětských domovů, osoby opouštějí psychiatrickou nemocnici nebo domovy se zvláštním režimem; připravuje se spolupráce s organizací podporující osoby po odchodu z výkonu trestu odnětí svobody).
- na začátku pandemie zřízeno covid-19 několik tzv. **humanitárních hotelů**, kde poskytlo zázemí ohroženým lidem bez přístřeší. Fungování humanitárních hotelů bylo následně dvakrát prodlouženo tak, aby byl dostatek času pro zajištění návazného bydlení pro klienty.
- nová **Strategie prevence, snižování negativních dopadů a ukončování bezdomovectví v Praze do roku 2030** - staví na datech, čerpá z tuzemských i zahraničních zkušeností a usiluje o snížení vychýlení podpory ve prospěch krizových řešení (na úkor ukončování bezdomovectví a prevence bezdomovectví) (Bírová, Trlifajová a kol. 2022).

5. Prevence ztráty bydlení ve výzvěch č. 007 a 101 OPZ+

- Zaměření aktivity **B3 – Posílení prevence ztráty bydlení**: „vytvoření **systemu včasného varování o hrozící ztrátě bydlení** (mapování a aktivní vyhledávání domácností ohrožených ztrátou bydlení pro dluhy na nájmu a další porušování nájemních smluv) **a systemu včasné reakce** (podpory sociálních pracovníků, dluhových poradců a dalších expertů)“ (= krizová prevence) (MPSV 2022)
- Možnost aktivitu využít k **podpoře již zabydlených nájemníků** z projektů realizovaných z dřívějších výzev (č. 052, 108, 128) OPZ (= prevence opakovaného bezdomovectví)
- Celkem v obou výzvěch realizováno 41 „neukrajinských“ projektů
- Z toho aktivita B3 součástí 28 projektů (více než 2/3):
 - 13 z 15 projektů realizovaných městy
 - 15 z 26 projektů realizovaných NNO

5. Prevence ztráty bydlení ve výzvěch č. 007 a 101 OPZ+

- **Zacílení prevence v projektech:**

- Jen domácnosti zabydlené v rámci předchozích projektů – 11 projektů (hl. NNO)
- Jen domácnosti v městských bytech (někdy vč. domácností zabydlených v rámci předchozího projektů) – 7 projektů (hl. města)
- Široké zacílení (někdy vč. domácností zabydlených v rámci předchozího projektů) – 7 projektů

- **Zaměření prevence v projektech:**

- (téměř) výhradně dluhy na nájemném a/nebo jiné porušování nájemní smlouvy
- absentuje prevence ztráty bydlení v důsledku rozpadu vztahů (mezi rodiči a dětmi, mezi partnery) a domácího násilí

5. Prevence ztráty bydlení ve výzvách č. 007 a 101 OPZ+

- **Rozsah prevence v projektech:**
 - Malý (nízké desítky podpořených) – 14 projekty
 - Střední (vysoké desítky podpořených) – 6 projektů
 - Velký (vysoké stovky podpořených) – 3 projekty
- **Prevence zaměřená na ohrožené skupiny** (osoby opouštějící instituce), tj. aktivita B6 – součástí 6 projektů (z celkových 41)
- **Absentuje univerzální prevence.**

6. Chybějící data o ohrožení bezdomovectvím, využívání preventivních nástrojů a jejich účinnosti

Kategorie „**bez bytu**“ (RIA k zákonu)

	Počet domácností	Počet osob	Hodnota z roku	Podíl z domácností	Podíl z osob	Přesnost dat
B3. V institucích v případě, že osoba nemá po odchodu z instituce jinou možnost standardního bydlení	6 300	6 300	2019	9 %	4 %	střední

6. Chybějící data o ohrožení bezdomovectvím, využívání preventivních nástrojů a jejich účinnosti

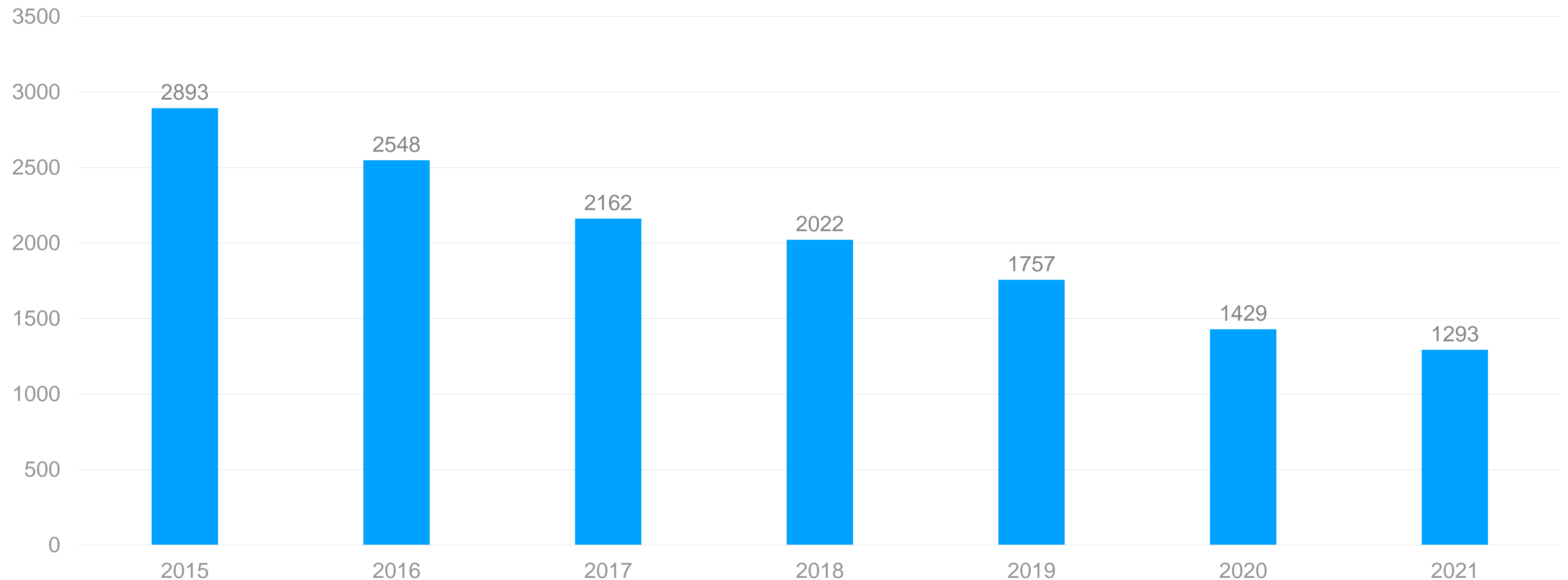
Kategorie „**nejisté bydlení**“ (RIA k zákonu)

	Počet domácností	Počet osob	Hodnota z roku	Podíl z domácností	Podíl z osob	Přesnost dat
C1. Domácnosti ve výpovědi z nájemního bytu	6 500	18 500	2022	10 %	12 %	nízká
C2. Rizikové přebývání bez právního titulu (ne u příbuzných), v bytě po účinnosti výpovědi, v nezákonně obsazené budově	1 500	4 000	2022	2 %	3 %	střední
C3. Nedobrovolné přebývání bez právního titulu u příbuzných či přátel s negativními dopady na členy domácnosti	6 000	16 000	2021	9 %	10 %	nízká
C4. Opakované nájemní nebo podnájemní smlouvy na 1 až 3 měsíce	9 500	28 000	2022	14 %	18 %	střední

6. Chybějící data o ohrožení bezdomovectvím, využívání preventivních nástrojů a jejich účinnosti

Počty soudních vystěhování (zdroj: Ministerstvo spravedlnosti)

Počet soudních vystěhování



6. Chybějící data o ohrožení bezdomovectvím, využívání preventivních nástrojů a jejich účinnosti

Data z šetření MMR (Marianovská a kol. 2023):

- 71 % obcí **se o rozhodnutí o vyklizení bytu na jejím území od soudu nedozvídá.**
- 7 % obcí **se o tom dozvídá, ale s informací nijak nepracuje.**
- 15 % se o tom dozvídá a pracuje s informací (s informací nejčastěji pracují majetkové odbory /41 %, zřejmě v případě vyklizení z obecního bytu, + dalších 9 % správcovská firma a 3 % odbor financí?/ nebo sociální odbory /30 % z 15 % obcí, které se informací dozvědí (!)/).

6. Chybějící data o ohrožení bezdomovectvím, využívání preventivních nástrojů a jejich účinnosti

Data z šetření MMR (Marianovská a kol. 2023):

- 71 % obcí **se o rozhodnutí o vyklizení bytu na jejím území od soudu nedozvídá.**
- 7 % obcí **se o tom dozvídá, ale s informací nijak nepracuje.**
- 15 % se o tom dozvídá a pracuje s informací (s informací nejčastěji pracují majetkové odbory /41 %, zřejmě v případě vyklizení z obecního bytu, + dalších 9 % správcovská firma a 3 % odbor financí?/ nebo sociální odbory /30 % z 15 % obcí, které se informací dozvědí (!)/).
- **Třetina obcí neposkytuje žádnou podporu v případě ukončení nájmu z důvodu neplnění povinností na straně nájemce** (v případě ORP 33 %).
- Pokud podpora poskytována je, jde nejčastěji o dávkové poradenství (25 %), nabídka městské či soukromé ubytovny (22 %), pomoc s hledáním bytu (14 %), nabídka nájmu jiného městského bytu (6 %).

7. Několik závěrů k prevenci v ČR

- Koncepční směřování na národní úrovni **nestaví na datech a důkazech** (není *evidence-based*) **ani na nejnovějších zahraničních poznatcích z oboru.**
- I když se dlouhodobě ví, že **velká část domácností, jež by měly nárok o příspěvek na bydlení, o něj z různých důvodů (neinformovanosti, stigmatu aj.) nežádá**, není stát schopen dopomoci k vyššímu čerpání.
- **Normativní náklady na bydlení dostatečně nezohledňují regionální rozdíly** ani situaci početnějších domácností.
- Prevenci ztráty bydlení (a prevenci bezdomovectví) se systematictěji věnuje **jen malé množství motivovaných měst.**
- **Prevence se často realizuje jen projektově** (s využitím financování z ESF) bez větší jistoty udržitelnosti. Preventivní nástroje nejsou většinou integrovány do standardních struktur městských úřadů.

7. Několik závěrů k prevenci v ČR

- Prevence se většinou zaměřuje **pouze na nájemce městských bytů**, nikoliv na nájemce bydlící v tržním sektoru.
- S výjimkou dluhů na nájemném v městských bytech (kde se pravidelně monitorují platby a je nastaven systém včasné reakce), je **prevence do velké míry založena na tom, že ohrožené domácnosti požádají samy o pomoc** (např. prostřednictvím KMB).
- **Depistáž ohrožených domácností v tržním sektoru není většinou dostatečně rozvíjena.**
- **Nedostatečně rozvinuté jsou služby mediace konfliktů** (ať už uvnitř domácnosti nebo mezi domácnostmi a okolím – sousedy či pronajímatelem).
- **Dostatečná pozornost není většinou věnována ani lidem, kteří opouštějí různé instituce** a nemají se kam vrátit (dětské domovy, psychiatrické nemocnice, věznice atd.).
- **Chybí data o příčinách, prevalenci, o tom, jaké skupiny ztráta bydlení zasahuje.**
- **Chybí kvalitní evaluace**, resp. výzkumy efektivity různých forem prevence ztráty bydlení.

Zdroje:

- Bírová, B., L. Trlifajová a kol. (2022): *Strategie prevence, snižování negativních dopadů a ukončování bezdomovectví v Praze do roku 2030*. Praha: Hlavní město Praha.
- Busch-Geertsema, V. a S. Fitzpatrick (2008): Effective homelessness prevention? Explaining reductions in homelessness in Germany and England. *European Journal of Homelessness* 55: 124-132.
- Fitzpatrick, S. a kol. (2021): Advancing a five-stage typology of homelessness prevention. *International Journal on Homelessness* 1, 1: 79-97.
- Gaetz, S. a E. DeJ (2017): *A new direction: A framework for homelessness prevention*. Toronto: Homeless Hub.
- Hradecký, I. a kol. (2012): *Souhrnný materiál pro tvorbu Koncepce práce s bezdomovci v ČR na období do roku 2020*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- Lee, D. a kol. (2021): Homelessness as a moving target. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 693, 1: 8-26.
- Mackie, P. (2017): Homelessness Prevention: Reflecting on a Year of Pioneering Welsh Legislation in Practice. *European Journal of Homelessness* 11, 1: 81-107.
- Mackie, P. (2023): Prevence bezdomovectví a vyloučení z bydlení: Důraz na včasnou intervenci. *Mít domov* 1, 2: 36-47.
- Maher, C. a M. Allen (2017): What is preventing us from preventing homelessness? A review of the Irish national preventative strategy. *European Journal of Homelessness* 8, 2: 119-135.

Zdroje:

- Marianovská a kol. (2023): Výsledky šetření „obecní bydlení“. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
- MMR a MPSV (2023): RIA analýza k Zákonu o podpoře v bydlení.
- MPSV (2013): *Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- MPSV (2014): *Vyhodnocení průzkumu řešení bezdomovectví v obcích s rozšířenou působností*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- MPSV (2015): *Konsensuální konference o bezdomovectví v České republice: Sborník z konference*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- MPSV (2022): Popis podporovaných aktivit (Příloha č. 1 výzvy č. 007 OPZ+ – Podpora sociálního bydlení). Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- OECD (v přípravě): *OECD Toolkit to Combat Homelessness (draft)*.
- O'Sullivan, E. (2023): Klíčové prvky strategií pro ukončení bezdomovectví v Evropské unii do roku 2030: Diskusní dokument. *Mít domov* 1, 1: 28-48.
- Parsell, C. a G. Marston (2012): Beyond the 'at risk' individual: Housing and the eradication of poverty to prevent homelessness. *Australian Journal of Public Administration* 71, 1: 33-44.
- Shinn, M. a kol. (2001): The Prevention of Homelessness Revisited. *Analyses of social issues and public policy* 1, 1: 95-127.
- Shinn, M. aj. Khadduri (2020): *In the midst of plenty: Homelessness and what to do about it*. Hoboken: Wiley-Blackwell.
- Šimíková, I. a kol. (2014): *Riziko ztráty bydlení a jeho prevence*. Praha: VÚPSV.
- Šimíková, I. a kol. (2015): *Metodika prevence ztráty bydlení*. Praha: VÚPSV.

Díky za pozornost!

Dotazy?

jan.snopek@socialnibydeni.org

jan.snopek@mpsv.cz



Spolufinancováno
Evropskou unií



 Platforma
pro sociální bydlení